

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصاحبه پژوهشی؛

بررسی تولید کودهای کشاورزی در کشور

مزیت‌های تولیدات داخل به کود وارداتی

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:

– وب‌سایت خبرگزاری صدا و سیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: تینا صالحی

۲.....	*نکات برجسته.....
۲.....	*ضرورت پرداخت.....
۲.....	*مقدمه.....
۲.....	*بررسی آثار کود وارداتی و تولید داخل بر کشت.....
۳.....	*برخی مزیت‌های تولیدات داخل به کود وارداتی.....
۴.....	*کلام آخر.....

* نکات برجسته

* تحقیقات خاکشناسان نشان می‌دهد کود کشاورزی سوپر فسفات ساده، که در داخل کشور تولید می‌شود، برای کشت، بسیار مناسب‌تر از کود سوپرفسفات تریپل وارداتی است.

* تولیدکنندگان این حوزه، در صورت حمایت، می‌توانند پاسخگوی نیاز کشور باشند، اما واردات ضربه شدیدی به تولید وارد کرده است و تولیدکننده توان رقابت با واردکننده با ارز ۴۲۰۰ تومانی را ندارد.

* برای حمایت از تولید داخلی نیاز است که دولت به جای تخصیص ارز به کودهای یارانه ای آماده مصرف، به واردات مواد اولیه و یا یارانه مستقیم در اختیار کشاورزان برای خرید کود داخلی قرار دهد.

* ضرورت پرداخت:

به دلیل اهمیت کودهای کشاورزی در زنجیره و حجم تولید محصول، لازم است موضوع مورد بررسی قرار گیرد. واردات بدون توجیه، می‌تواند خسارت فراوانی به این صنعت داشته باشد.

* مقدمه

چند سالی از ساخت کودهای شیمیایی فسفاتی کشاورزی در ایران می‌گذرد. این کودها سبب تحولی در کشت زمین‌های بایر و شوره‌زار شده است و این موضوع به تایید سازمان‌های داخلی و بین‌الملل رسیده است. طبق نظر کارشناسان خاکشناس، استفاده از کودهای تولید داخل، نسبت به کودهای وارداتی، نتایج بهتری در کشت داشته است. اما چرا به جای حمایت از تولید داخل، هنوز واردات زیادی وجود دارد؟

در پژوهش حاضر، مقایسه‌ای علمی انجام شده بین کودهای وارداتی و تولید داخل انجام گرفته است.

جناب آقای محسن سیروس، نایب رئیس هیئت مدیره انجمن تولیدکنندگان کودهای کشاورزی کشور، در تاریخ ۹۹/۴/۹، با پژوهش خبر رسانه ملی، در مورد موضوع واردات و تولید کودهای کشاورزی به گفتگو نشستند که در ادامه به مهم‌ترین بخش‌های این گفتگو پرداخته می‌شود.

* بررسی آثار کود وارداتی و تولید داخل بر کشت

کود سوپرفسفات تریپل و کود اوره وارداتی، سال‌ها در کشت کشور استفاده شده و آثاری همچون فرسایش خاک و از بین بردن باکتری‌های زنده آن را به دنبال داشته است. کود سوپر فسفات ساده که در داخل کشور تولید می‌شود، طبق تحقیقات موسسه آب و خاک و دانشگاه تربیت مدرس، سبب تامین فسفر و احیا فسفات خاک می‌شود.

در کشور ما به علت مصرف همیشگی کودهای فسفاتی، انباشتگی فسفر به صورت رسوب فسفات کلسیم، در خاک‌های زراعی کشور یک امر طبیعی است. از طرف دیگر آزاد شدن فسفر در خاک‌های آهکی به مراتب آسان‌تر از خاک‌های اسیدی است.

در خاک‌هایی که غلظت فسفر قابل استفاده در آن‌ها بیشتر از ۵ میلی‌گرم بر کیلوگرم می‌باشد. با عنایت به تجمع فسفر به شکل فسفات کلسیم در خاک‌های زراعی کشور، دیگر نیازی به مصرف همه ساله سوپر فسفات تریپل وارداتی نخواهد بود. با توجه به خصوصیات منحصر به فرد کود سوپر فسفات ساده پیشنهاد کارشناسان^۱، استفاده از آن به جای سوپرفسفات تریپل است زیرا صددرصد مواد اولیه آن در داخل کشور موجود بوده و امکان تولید انبوه فراهم است و مورد تایید موسسه تحقیقات خاک و آب و دیگر مراجع علمی نیز می‌باشد و به مراتب سالم‌تر از سوپرفسفات تریپل است. در کشورهایی نظیر استرالیا، برزیل، هندوستان و ... کشاورزان کود سوپرفسفات ساده را در سطح وسیع استفاده می‌کنند.

- دکتر محمدجعفر ملکوتی، چهره ماندگار بخش کشاورزی و خاکشناسی و برنده جایزه آکادمی علوم جهان سوم، در گفتگو با پژوهش خبر صداوسیما، ۹۶/۴/۲۴^۱

*برخی مزیت‌های تولیدات داخل به کود وارداتی

جدول ۲- مزیت‌های کود سوپرفسفات ساده نسبت به کود سوپرفسفات تریپل

سوپرفسفات ساده	سوپرفسفات تریپل
مصرف SSP نه تنها ریزمغذی‌ها را نامحلول نمی‌کند بلکه با دارا بودن ۵ درصد ریزمغذی از قبیل کلسیم و منیزیم و آهن و روی و منگنز خاک را تقویت کرده و با دارا بودن ۱۲ درصد گوگرد باعث تنظیم PH خاک می‌گردد و ۲۰ درصد کلسیم بیشتر نسبت به TSP دارد.	به دلیل بالا بودن درصد P2O5 واکنش بیشتر و شدیدتر انجام شده و لذا فسفر محلول خیلی بیشتر به شکل غیرمحلول درآمده و مقدار زیادی از ریزمغذی‌های خاک (گوگرد-کلسیم و منیزیم آهن-روی و منگنز) را به شکل غیرمحلول در می‌آورد که غیرقابل استفاده شده و راندمان جذب فسفر را به کمتر از ۶۰ درصد می‌آورد. یعنی ۱۶ درصد از ۳۹ درصد فسفر محلول غیرقابل استفاده می‌باشد.
نه تنها باعث محکم شدن بافت خاک نمی‌گردد بلکه بافت خاک را سست و باعث نفوذ آب تا ریشه گیاه جهت جذب می‌شود.	استفاده از TSP باعث فشرده شدن و محکم شدن بافت خاک شده که خاصیت نفوذپذیری خاک را کمتر می‌کند که توصیه شده بعد از مصرف دو سال از TSP حتماً از SSP استفاده شود.
با دارا بودن ۱۲ درصد گوگرد باعث تنظیم PH خاک شده که جذب عناصر مفید خاک را بهتر می‌نماید با توجه به قلیایی بودن خاک‌های ایران از سوی سازمان آب و خاک و مرکز تحقیقات کشاورزی گوگرد توصیه شده است.	در TSP گوگرد وجود ندارد.
دارای بیش از ۵ درصد وزنی عناصر ریزمغذی می‌باشد.	ریزمغذی وجود ندارد.
خاک فسفات اسفردی بهترین خاک در دنیا برای تولید SSP با بهترین کیفیت می‌باشد.	از خاک‌های غیرایرانی و وارداتی استفاده می‌شود.
در سال ۷۷ هفتاد هزار تن SSP وارد شده که مبلغ یارانه تعلق گرفته نسبت به TSP خیلی کمتر می‌باشد.	در سال ۷۷ طبق آمار گمرک ۱۸۰ هزار تن فسفات وارد شده که از این مقدار ۱۱۰ هزار تن متعلق به واردات TSP می‌باشد.
فاقد عناصر سنگین می‌باشد.	دارای عناصر سنگین از قبیل آرسنیک و کادمیوم و جیوه و ... می‌باشد.
با توجه به اینکه برای تولید SSP هم ماشین آلات و هم مواد اولیه در کشور موجود می‌باشد می‌تواند نیاز کشور را به طور صددرصد تامین کرده و حتی صادر هم گردد که موجب ورود ارز به کشور می‌شود.	با واردات TSP مقدار زیادی ارز از کشور خارج می‌شود.
موجب افزایش اشتغال در کشور می‌شود.	با توجه به وارداتی بودن این محصول موجبات اشتغال در خارج از کشور را تامین می‌کند.

منبع: سایت انجمن صنعتی تولیدکنندگان کودهای کشاورزی، ۱۳۹۶/۴/۶

➤ واردات بدون توجیه

تولید و استفاده از کودهای سوپرفسفات ساده داخلی، توجیه علمی و اقتصادی دارد، اما وزارت جهاد کشاورزی، همچنان بر واردات کودهای سوپرفسفات تریپل، اصرار می‌ورزد. کارشناسان اهل فن، این نوع کود وارداتی را تهدیدی برای خاک کشاورزی ارزیابی کرده‌اند، زیرا سبب مسمومیت فسفات در خاک می‌شود. در صورتی که کود تولید داخلی، نه تنها این مسمومیت را ندارد بلکه خاک را اصلاح نیز می‌کند. در این اقدام توجیهی در جهت منافع ملی وجود ندارد.

کود مصرفی کشور بیش از ۴ میلیون تن در سال است در حالی که براساس آمار گمرک جمهوری اسلامی کمتر از ۱۰ هزارتن کود آماده مصرف (دو دهم درصد) وارد کشور می‌شود. محور مشکلات صنعت تولید کودهای بخش کشاورزی کشور را تخصیص ارز یارانه ای به واردات کودهای آماده مصرف، تجارت کود، افزایش قیمت مواد اولیه پتروشیمی‌های داخلی، افزایش هزینه‌های ناشی از تحمیل تشدید

نظارت ها و عدم اجرای اصل ۴۴ قانون اساسی برشمرد. دولت ارز یارانه ای ۴۲۰۰ تومانی را بدون احتساب مالیات و ارزش افزوده به واردات کودهای آماده مصرف تخصیص می‌دهد که سودهای کلان ناشی از واردات کودهای آماده مصرف مستقیم به جیب واردکنندگان می‌رود در عین حال به دلیل معافیت از پرداخت مالیات و ارزش افزوده این کالاها با قیمت‌های پایین به بازار عرضه می‌شوند. در حالیکه تولیدکنندگان داخلی مشابه همین کودها را با افزایش هزینه‌های تولید، ارز آزاد و پرداخت مالیات و ارزش افزوده تولید می‌کنند که موجب افزایش قیمت تولیدات داخلی نسبت به مشابه وارداتی آنها می‌شود. همین امر باعث می‌شود که واحدهای تولیدکننده کودهای شیمیایی با کیفیت، نتوانند با کودهای وارداتی یارانه ای رقابت کنند که این امر ضربه‌ای به تولید داخلی است.

برای حمایت از تولید داخلی نیاز است که دولت به جای تخصیص ارز به کودهای یارانه‌ای آماده مصرف، این یارانه را به واردات مواد اولیه و یا مستقیم در اختیار کشاورزان برای خرید کود قرار دهد. علت دیگر افزایش قیمت تمام شده کودهای شیمیایی تولید داخل، این است که اکنون کارخانجات فعال در تولید کودهای شیمیایی با تمامی ظرفیت کار نمی‌کنند که همین موجب بالا رفتن قیمت تمام شده تولید می‌شود به طوری که اگر کارخانجات با ظرفیت بالا کار کنند به طور حتم علاوه بر کاهش قیمت تمام شده محصول می‌توانند با محصولات وارداتی رقابت کنند.^۱

کلام آخر

با حمایت از تولید برخی کودهای با کیفیت داخلی، می‌توان هزینه این بخش کشاورزی را تا یک پنجم کاهش داد، ضمن اینکه کشاورزان^۲ معتقدند، مصرف آب را نیز تا یک دوم کاهش می‌دهد. پژوهش
واردات بدون توجه کودهای کشاورزی، علاوه بر ضربه به تولید داخلی، زنجیره خودکفایی در این بخش را نیز قطع می‌کند و در نهایت بخشی از اشتغال کشور از دست می‌رود. معاونت سیاسی
صدا و سیما

۱ - قباد فرهادی، رئیس هیات مدیره انجمن صنفی تولیدکنندگان کودهای کشاورزی، ایرنا، ۹۸/۱۰/۱۶

۲ - محسن یزدانی، کشاورز استان قم، قم‌رود، ۹۷/۲/۱۵، در گفتگو با پژوهش خبر صداوسیما